

**“FILOLOGIK KOMPARATIVISTIKA VA
TARJIMASHUNOSLIK MASALALARI”**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
2025-yil, 12-13-noyabr

**“PROBLEMS OF COMPARATIVE
PHILOLOGY AND TRANSLATION
STUDIES”**
international scientific and practical conference
November 12-13, 2025

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI
UNIVERSITETI

TARJIMA NAZARIYASI VA AMALIYOTI KAFEDRASI

**“FILOLOGIK KOMPARATIVISTIKA VA
TARJIMASHUNOSLIK MASALALARI”**

mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya to‘plami

2025-yil, 12-13-noyabr

THE MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND
INNOVATIONS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

ALISHER NAVO‘I TASHKENT STATE UNIVERSITY
OF UZBEK LANGUAGE AND LITERATURE

THE DEPARTMENT OF “TRANSLATION THEORY AND PRACTICE”

Proceedings of the International Scientific and Practical Conference titled

**“PROBLEMS OF COMPARATIVE PHILOLOGY
AND TRANSLATION STUDIES”**

November 12-13, 2025

Tashkent – 2025

UO‘K 845.711.05

KBK 133.585.3 “Filologik komparativistika va tarjimashunoslik masalalari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya to‘plami. – Toshkent, 2025. – 889 b.

ISBN 978-9910-8871-6-1

Mas’ul muharrir:
Shuhrat SIROJIDDINOV

akademik

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti rektori

Tahrir hay’ati:

Nozliya Normurodova (O‘zbekiston), Zuhridin Isomiddinov (O‘zbekiston), Elizabetta Ragagnin (Italiya), Gabriela Shtoecli (Shveytsariya), Qosimboy Mamurov (O‘zbekiston), Sayed Mohamed Ahmad Korayem (Misr), Uzoq Jo‘raqulov (O‘zbekiston), Gulnoz Xalliyeva (O‘zbekiston), Yurgen Yakob Beker (Germaniya), Kemal Yavuz Ataman (Turkiya), Xurram Raximov (O‘zbekiston), Natalya Filimonova (Rossiya), Nedim Bakirci (Turkiya), Farhad Rahimi (Eron), Xayrulla Hamidov (O‘zbekiston), Elmira Adilbekova (Qozog‘iston), Sag‘inbek O‘rinboev (Qirg‘iziston), Zulxumor Xolmanova (O‘zbekiston), Mahmadiyor Asadov (O‘zbekiston), Ziyodaxon Teshaboyeva (O‘zbekiston), Dilnavoz Yusupova (O‘zbekiston), Islomjon Yakubov (O‘zbekiston), Nargiza Rashidova (O‘zbekiston), Sabohat Qahharova (O‘zbekiston), Hafiza Qo‘chqorova (O‘zbekiston,) Nigora Sulaymonova (O‘zbekiston), Dilafruz Muhammadiyeva (O‘zbekiston), Dostonbek Ahmadov (O‘zbekiston), Dilnoza Shonazarova (O‘zbekiston).

Mazkur xalqaro konferensiya materiali filologik komparativistika va tarjimashunoslikning dolzarb nazariy hamda amaliy masalalarini zamonaviy ilmiy yondashuvlar asosida yoritishga bag‘ishlanadi. To‘plamda turli milliy adabiyotlar, tillar va madaniyatlar o‘rtasidagi o‘zaro ta’sir, adabiyotlararo aloqalar, qiyosiy-tipologik va qiyosiy-genetik tadqiqotlar, badiiy va maxsus matnlarni tarjima qilish muammolari, tarjima strategiyalari va ekvivalentlik masalalari tahlil qilinadi. Shuningdek, konferensiya materiallarida tarjima nazariyasining zamonaviy konsepsiyalari, tarjimon kompetensiyasini shakllantirish, tarjimoni o‘qitish metodikasi, madaniyatlararo kommunikatsiya hamda globallashuv sharoitida tarjimaning ijtimoiy-madaniy ahamiyati kabi masalalar keng yoritiladi. Ilmiy maqolalar filologik komparativistika va tarjimashunoslik sohalarida faoliyat yuritayotgan olimlar, tadqiqotchilar, doktorantlar, magistrantlar hamda talabalar uchun mo‘ljallangan bo‘lib, fanlararo integratsiyani kuchaytirishga hamda nazariya va amaliyot uyg‘unligini ta’minlashga xizmat qiladi.

Mualliflar qarashi va asarlar nomlaridagi imlo tahririyat nuqtayi nazaridan farqlanishi mumkin.

To‘plam Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti Ilmiy-texnik kengashining 2025-yil 17-dekabrda 6-sonli yig‘ilish qaroriga asosan nashrga tavsiya etilgan.

UO‘K 845.711.05

KBK 133.585.3 Proceedings of the International Scientific-Practical Conference on the topic
“Problems of comparative philology and translation studies”. – Tashkent, 2025. – 889 p.

ISBN 978-9910-8871-6-1

Editor-in-Chief:

Shuhrat SIROJIDDINOV

Academician

Rector of Alisher Navo'i Tashkent State University of Uzbek Language and Literature

Editorial Board:

Nozliya Normurodova (Uzbekiston), Zuhridin Isomiddinov (Uzbekiston), Elizabetta Ragagnin (Italy), Gabriela Stöckli (Switzerland), Qosimboy Mamurov (Uzbekiston), Sayed Mohamed Ahmad Korayem (Egypt), Uzok Djoraqulov (Uzbekiston), Gulnoz Khallieva (Uzbekiston), Jürgen Yakob Beker (Germany), Kemal Yavuz Ataman (Turkiye), Khurram Rakhimov (Uzbekiston), Natalya Filimonova (Russia), Nedim Bakirci (Turkiye), Farhad Rahimi (Iran), Khayrulla Hamidov (Uzbekiston), Elmira Adilbekova (Kazakhstan), Sag‘inbek O‘rinboev (Kyrgyzstan), Zulxumor Xolmanova (Uzbekiston), Mahmadiyor Asadov (Uzbekiston), Ziyodakhon Teshaboyeva (Uzbekiston), Dilnavoz Yusupova (Uzbekiston), Islomjon Yakubov (Uzbekiston), Nargiza Rashidova (Uzbekiston), Sabohat Qahharova (Uzbekiston), Hafiza Qo‘chqorova (Uzbekiston,) Nigora Sulaymonova (Uzbekiston), Dilafruz Muhammadiyeva (Uzbekiston), Dostonbek Akhmadov (Uzbekiston), Dilnoza Shonazarova (Uzbekiston).

This international conference articles are dedicated to illuminating the current theoretical and practical issues in philological comparativistics and translation studies based on the modern scientific approaches. The collection analyzes of mutual influences between different national literatures, languages and cultures; interliterary connections; comparative-typological and comparative-genetic studies; the issues of translating literary and specialized texts; translation strategies and problems of equivalence. Furthermore, the conference materials extensively cover the topics such as: contemporary concepts in translation theory, the formation of a translator competence, methodologies for teaching translation, intercultural communication and socio-cultural significance of translation in the context of globalization. The given scientific articles are intended to scientists, researchers, doctoral students, master’s students and undergraduate students who actively working in the fields of philological comparativistics and translation studies and they serve to strengthen interdisciplinary integration as well as to ensure the harmony between theory and practice.

The views expressed in the articles do not necessarily reflect those of the editorial board.

The publication was recommended by the Scientific and Technical Council of Alisher Navo'i Tashkent State University of Uzbek Language and Literature on December 17, 2025.

O‘ZBEK VA FRANSUZ TILLARIDA “ONA” LEKSEMASI IFODALANISHINING LINGVOMADANIY XUSUSIYATLARI

*Jamoliddin Yoqubov,
O‘zDJTU professori, f.f.d.*

Annotatsiya. Ushbu maqolada fransuz va o‘zbek tillari materiali asosida “ona” leksemasi ta’riflarini tahlil qilishga urinish qilinadi. Yangi ilmiy antropotsentrik paradigmaning hozirgi rivojlanish bosqichida gender tadqiqotlari alohida ahamiyat kasb etmoqda. Qarindoshlik atamalarini va ularning Yevropa hamda Sharq tillari tizimidagi ifodalanishini tahlil qilish zamonaviy lingvistikaning dolzarb yo‘nalishlaridan biridir.

Kalit so‘zlar: “ona” leksemasi, turli tuzilmali tillar, gender tadqiqotlari, qarindoshlik atamalari, konsept, lug‘aviy ta’riflar.

Abstract. In this article, an attempt is made to analyze the definitions of the lexeme «mother» on the material of the French and Uzbek languages. At the present stage of development of a new scientific anthropocentric paradigm, gender studies are acquiring fundamental importance. The analysis of kinship terms and their representation in the systems of European and Oriental languages is one of the topical directions modern linguistics.

Keywords: *mother lexeme, multi-structural languages, gender is followings, kinship terms, concept, vocabulary definitions.*

Ona – muqaddas mavzulardan biri. Ona! Bu tabarruk so‘zni aytish yoki eshitish bilan yuragimizda bexosdan cheksiz mehr paydo bo‘ladi. Ona hamisha o‘zida beqiyos kuch-qudrat topoladigan noyob qudrat egasi.

Dunyo xalqlari ichida onalarni sevish, qadrlash va ulug‘lash borasida o‘zbeklar hamisha eng oldingi saflarda borayotgani, boshqa millatlarga o‘rnak bo‘layotgani kishiga faxr va iftixor bag‘ishlaydi. Bu ajoyib va bebaho fazilatimiz bilan har qancha g‘ururlansak, faxrlansak arziydi. Bizday onani boshiga ko‘taradigan va onaday ulug‘ zotning hurmatini joyiga qo‘yadigan millat kam topilsa kerak, ehtimol biz kabi onaparast xalqlar barmoq bilan sanarlidir. Mustaqillik davri nafaqat Vatanga, insonga bo‘lgan munosabatlarni balki birinchi galda onaga, onajonlarimizga bo‘lgan mehr-muhabbatimizni, samimiy munosabatimizni, batamom o‘zgartirib yubordi. Mustaqillik tufayli o‘zbek onalari yuksak qadr topdi, desak mubolag‘a bo‘lmaydi. Onalar jamiyatning ijtimoiy kuchiga aylandi.

Bizning ushbu dokladimiz ham biz uchun aziz va mehribon onalarimizga bag‘ishlanadi.

Inson faoliyatining o‘ziga xos barcha tomonlarini o‘z ichiga oladigan madaniyat fenomenining tilda ifodalanishi lingvomadaniyatshunoslik bo‘yicha amalga oshirilgan tadqiqotlarda yetakchi rol o‘ynaydi. Hozirgi kunda til va madaniyat uyg‘unligini sinxron bog‘lanishda o‘rganishga bag‘ishlangan bu fanning jadal shakllanishi va rivojlanishi kuzatilmoqda. Bir tomondan, lingvomadaniyatshunoslik tilda mavjud insonning madaniy omiliga, ikkinchi tomondan, insondagi lisoniy omilga yo‘naltirilgan.

Ushbu dokladimiz maqsadi biz turli tizimli tillarda, ya’ni o‘zbek va fransuz tillarida “Ona” leksemasining lingvomadaniy xususiyatlarining o‘xshash va noo‘xshash xususiyatlarini ochib berishdan iborat.

Biz “ona” leksemasini tahlil qilish jarayonida ko‘plab manbalarni, jumladan, gazeta va jurnallar, roman va hikoyalar, maqol va matallar va turli xil she’rlarni o‘rganganimizda 50 dan ortiq “ona” leksemasining turlari borligi va ularning har xil doiralarda qo‘llanishi ma’lum bo‘ldi.

Ushbu maqolamizni yozish jarayonida fransuz va o‘zbek tillaridagi izohli lug‘atlarda “ona” leksemasining turli holatlarda ifodalanishini kuzatdik. Masalan, o‘zbek tili izohli lug‘atining 3 jildini tahlil qilganimizda (2007,125-126) “Ona” leksemasi quyidagi ma’nolarni anglatishi ma’lum bo‘ldi:

ONA I. 1. Farzandi yoki farzandlari bo‘lgan xotin (o‘z tuqqan farzandlariga nisbatan); bolali xotin. *Ko‘p bolali- ona. Bola yig‘lamasa, ona ko‘krak tutmas. Maqol.* Erka tutsa onasi, taltayadi bolasi. *Maqol.* – *Qiz ertalab turib, darrov onasiga razm soldi. Oybek, tanlangan asarlar.*

2. Oila boshlig‘i, tarbiyachisi. *Bular uchun alohida qozon osilarmidi. Siz hammasining onasi, u kishi – ota. Usta bolani juda yaxshi ko‘radilar. A. Qahhor, Tomoshabog‘.*

3. Keksa ayollarga hurmat yuzasidan ularning nomiga qo‘shilib ishlatiladi, mas.. *Tojixon ona. Norjon ona.*

4. Keksa ayollarga hurmat bilan murojaat etish formasi.

5. Bola tuqqan jonivor. *Toychoqning ona. Ona qo‘y. Yaxshi buzoq ikki onani emar. Maqol.*

ONALIK II. Ona mavqei, unga xos xislatlar homiladorlik, tug‘ish, bolani tarbiyalash va shunga bog‘liq, ona burchi. *Onalik va bolalikni himoya qilish. Onalik muhabbati. Onalik hissi. To‘satdan vujudini qamragan onalik mehri g‘olib kelib, tortgan azobi ham esidan chiqdi. P. Tursun, O‘qituvchi.*

Bu so‘zdan so‘ng Oftob oyimning onalik ko‘ngli erib ketgan edi. A. Qodiriy, O‘tgan kunlar.

ONASI III. Onasi yo‘q, onasi vafot etgan. Onasizning umri – xor. Maqol

Onadan tug‘ma bo‘lib IV. Har qanday kasallikdan yoki balo- qazolardan xoli bo‘lib, aslidagiday; sog‘lom, hech narsa ko‘rmaganday. *Bu o‘zgarishdan keyin onadan tug‘ma bo‘lib, yengil tortdi. A. Qodiriy, O‘tgan kunlar.*

Onasi o‘pmagan qiz V. Begona qo‘l tegmagan, pok, iffatli qiz; bokira. *Puling bo‘lsa, onasi o‘pmagan malika qizlar sanga quchoq ochadi. Oybek, Tanlangan asarlar.*

Asarlar nomi	Oftob oyim	O‘zbek oyim	Ona, onajon	Ota-ona	Ona - bola	Oyi, oyijon	Qayin ona	Jami
A. Qodiriy. “O‘tkan kunlar”. Qayta nashr. ”Yangi asr avlodi”. 2016. – B. 456.	183 marta	117-marta ----- Mohira oyim..7 Oybodoq ona..3 Sorabek oyim..2 O‘rda oyim..1 Oysha ona...1 Bek oyim...2 ----- 16-marta	103 marta	30 marta	5 mart a	35 marta	20 marta	409- marta
JAMI	183	117+16-133	103	30	5	35	20	409

O‘zbek tilining izohli lug‘ati(1981. – B. 537) da “ona” leksemasi quyidagi ma’nomalarni ifodalishi ma’lum bo‘ldi:

ONAJON 1.erkl. Onasi yoki kekxa ayolni sevib, erkalatib, uni juda yaqin olib murojaat etish shakli. *Elmurod, kampirning samimiy muomalasini ko‘rib: -Salomat bo‘ling, onajon! - dedi. P. Tursun, O‘qituvchi.*

ONAXON 2. *Onani yoki kekxa ayolni sevib, erkalatib, juda yaqin olib murojaat etish formasi; onagina, onajon. Xotinlarga bosh kekxa ayol. O‘zbek oyimning obro‘si, yolgiz shular*

bilangina cheklanib qolmas, uni oʻrda xonimlari ham ehtirom qilib, oʻzlarining «onaxonlari» deb bilar edilar. A. Qodiriy, Oʻtgan kunlar.

Biz A. Qodiriyning “Oʻtgan kunlar” asarini tahlil qilganimizda “ona” leksemasi qoʻllanishining leksik-semantik xususiyatini quyidagi jadvalda koʻrishimiz mumkin.

Oʻzbek tilida “Ona” leksemasining ifodalanishi (409-marta qoʻllangan).

Jadval №1

Fransuz tili sistemasida esa “Ona” tushunchasi “*mère*” leksemasining shakllari boʻlgan *maman* va *mama* orqali namoyon boʻladi. Misollarning qiyosiy-chogʻishtirma tahlili shuni koʻrsatdiki, “*mère*” leksemasi turli xil izohli lugʻatlarda har xil qoʻllanishi aniqlandi. Jumladan: **I. Dictionnaire du centre national des ressources textuelles et lexicales** izohli lugʻatida “*mère*” leksemasi 3 xil maʼnoni ifodalashi maʼlum boʻldi: **1.** Femme qui a mis au monde, élève ou a élevé un ou plusieurs enfants (bir yoki bir necha bolani dunyoga keltirgan va ularni tarbiyalagan yoki tarbiyalayotgan ayol). **2.** Femme qui par sa position sociale dirige d’autres personnes ou exerce des responsabilités auprès d’elles (Ayol oʻzining ijtimoiy rolga koʻra, tashkilotni boshqaradi yoki boshqalar uchun javob beradi). **3.** Celle, ce qui est à l’origine des êtres ou des choses (Biror xodisa yoki biror narsaning kelib chiqishining boshlanishi –manba boʻlib xizmat qilishi).

II. Dictionnaire de L’Académie Française izohli lugʻatida “*mère*” leksemasining 5 maʼnosi borligi aniqlandi:

1. Femme qui a mis un ou plusieurs enfants au monde (Bir yoki bir necha bolani dunyoga keltirgan ayol).

2. Femme qui se substitue à la mère (Ona vazifasini bajaruvchi ayol).

3. Remplace parfois l’appellation de “**Madame**” ou de “**Dame**” dans le langage familier (Kunlik hayotda “*Madam*” yoki «*Dama*» soʻzlarining oʻrniga qoʻllanishi. Shuningdek ogʻzaki nutq shaklida *Mémuré*- “*onajon*” shaklining uchrashi -on rencontre aussi la forme populaire *Mémuré*).

4. Se dit de ce qui est à l’origine, à la source (Biror predmet haqida gap ketsa, unda manba yoki biror narsaning boshlanishiga sabab boʻluvchi shaxs).

5. Dans des emplois techniques ou spécialisés (Nutq qatlamining ilmiy-texnik yoʻnalishida qoʻllanishi).

III. Le Robert izohli lugʻatida “*mère*” leksemasining quyidagi maʼnolarga ega ekanligi kuzatildi va leksikografik manba sifatida qoʻllangan:

1. Femme qui a mis au monde un ou plusieurs enfants (Bir yoki bir necha bolani dunyoga keltirgan ayol);

2. Femelle qui a un ou plusieurs petits (Bir yoki bir necha yangi tugʻilgan (ona) hayvon bolachalari);

3. Femme qui a conçu et porte un enfant (bolani ona qornida koʻtarib yurgan ayol);

4. Femme qui est comme une mère (Ona vazifasini bajaruvchi ayol);

5. Supérieure d’une communauté (jamiyat boshligʻi);

6. Madame, en parlant d’une femme d’un certain âge, ou qu’on n’apprécie pas (yoshi bir joyga borib qolgan ayolga haqida gapirish va unga madam deb murojaat qilish);

7. Femme qui est à l’origine d’une race (état qui a fondé des colonies, d’autre états; pays où l’on est né); pays d’origine ou d’élection –Biror bir qabiladan, mamlakat yoki xududdan kelib chiqqan ayol;

8. Origine, source (biror manbaning kelib chiqishi);

9. Moule en plâtre, obtenu par le surmoulage d’un modèle type, servant à la fabrication de pièce de poterie - Matrice (en galvanoplastie) (matritsa, shablon).

10. Adj. pur, fin (pril. chistyy, tonkiy). Sifat: sof, nozik, ingichka, yupqa

Fransuz tilida “**mère**” leksemasini tahlil qilish uchun fransuz klassik yozuvchilarining, romanlarini, jumladan, O.de Balzakning “*Illusions perdues*” E. Zolyaning «*Page d’amour*», «*Joie de la vie*», G. Malo «*Sans famille*» tahlil qildik.

Ta’kidlash joizki, fransuz tilida “**mère**” leksemasini “ona” konseptga sifatida o’rganilgan badiiy asarlarda 1050-marta, yuqoridagi asarlar ichida eng ko’p qo’llangan - 369-marta G. Malo romanida. Fransuz tilida “ona” leksik-semantik maydon asosi va yadrosini “**mère**” tashkil qiladi. Ushbu leksik-semantik maydonning pereferyasini esa “maman(ona)”, «mamma» leksik so’z shakllari namoyon qiladi.

“Maman” leksemasi bolaning o’z onasiga bo’lgan murojaati yuqorida tahlilga tortilgan asarlarda 200-marta, “mamma” leksemasi esa 2-marta his-xayojon ohangida uchradi.

Aytish lozimki, misollar tahlili jarayonida “**mère**” leksemasi quyidagi sifatlar bilan qo’llanishi aniqlandi: «une mère aussi **heureuse** (shunday bahtiyor ona)» (Zola 1910, b. 209), «des mères bien **heureuses** (shunday bahtli onalar)» (Zola 1910, b. 221), «mère **passionnée** (sabrlı, ehtirosli ona strastnaya mat)» (Zola 1913, b. 87). G. Malo asarida “**mère**” leksemasi bilan quyidagi sifatlar qo’llanishi ma’lum bo’ldi: “ochiq ko’ngil”, “yaxshi”, “aziz”: «**chère** mère (aziz oyijon)» (Malot 1979, s.576), **bonne** mère (yaxshi ona)» (Malot 1979, s.567), «**pauvre** mère Barberin, comme elle tait **bonne** pour moi (bechora Barberen ona, u menga nisbat oq ko’ngil)» (Malot 1979, s.567).

Shunday qilib, fransuz izohli lug’atlarida “**mère**” leksemasi mazmunini aniqlash shuni ko’rsatdiki, bu so’zga xos ma’nolar xususiyati quyidagilar: I. *jonli predmet*: a) o’z bolalariga nisbatan ayol jinsiga xos shaxs; b) biror bir jamiyatda rahbar lavozimini bajaruvchi ayol jinsiga xos shaxs (jamiyat yoki diniy tashkilot); v) o’rta yoshdagi ayol; II. *Jonli predmet-jonivor*: o’z bolalariga nisbatan ona hayvon; III. *Mavhum tushuncha*; IV. *Jonsiz predmet*; V. *Pokizalik ma’nosini ifodalovchi sifat*.

Shunday qilib, turli tizimli tillarda “ona” leksemasining qiyosiy-chog’ishtirma tahlili quyidagi ma’nolarni ifodalashi ma’lum bo’ldi.

Jadval № 2

“Ona” leksemasining turli ma’nollar ifodalashi	“Ona” leksemasi (o’zbek tili)	“Mère”leksemasi (fransuz tili)
Jonli predmet		
a) o’z bolalariga nisbatan ayol jinsiga xos shaxs		
Bir yoki bir necha farzand ko’rgan ayol	+	+
Bir yoki bir necha farzandi bor ayol	+	+
Homilador ayolga nisbatan munosabat	+	+
Farzandlikka qabul qilgan va ona vazifasini bajaruvchi ayol	+	+
b) bolalar tarbiyasi bilan shug’ullanuvchi va ularni maktabga olib boruvchi ayol	-	-
v) biror bir tashkilotda rahbarlik vazifasini bajaruvchi ayol shaxsi	-	+
Diniy uyushma	-	+
g) ruhoniyning xotini;	-	-
d) monax ayol, rohiba	-	-
ye) o’rta yoshdagi ayol	-	+
2. Jonli predmet- jonli hayvon		

a) o‘z bolalariga ona hayvon munosabati	-	+
3. Mavhum tushuncha:		
a) davlat- asoschi	-	+
b) manba, boshlanish, biror narsaning sababi	-	+
v) ona tomon	-	+
g) biror predmetning har kimga yaqin va aziz	-	-
4. Jonsiz predmet:		
a) matritsa, shablon	-	+
b) Ashyoviy predmetlar: oziq-ovqat g‘amlash olish	-	+
5. Tozalik ma’nosini ifodalovchi sifat		
6. Qaramoq, tarbiyalamoq, g‘amho‘rlik qilmoq, himoya qilmoq, qarab turomoq, hayotini bermoq, tug‘moq fe’llari bilan kelsa		
7. Appelyativ: murojaat qilish		
a) keksa ayol	+	-
b) ikki bolali xotinga nisbatan	-	-
v) mona ayol, rohibax	-	-

Shunday qilib, turli tizimli tillar materialida (o‘zbek, fransuz) “ona” leksemasi mavzusida olib borilgan semantik tahlil bo‘yicha quyidagi xulosalarni qilishimiz mumkin.

O‘zbek tilidagi “ona” leksemasining fransuz tilidagi farqi shundaki, o‘zbek tilida quyidagi ma’nolar qo‘llanmasligi bilan farq qiladi: 1) jonivor hayvonlarga nisbatan, 2) rohiba ayol, 3) ruxoniy xotini, 4) matritsa, shablon.

“Turli tizimli tillar materialida (o‘zbek, fransuz) “ona” leksemasining qo‘llanish xususiyati quyidagi foizlar bilan aniqlandi: o‘zbek tili - 28 %.; fransuz tili - 25 %.

Shunday qilib, “ona” leksemasining o‘zbek va fransuz tillaridagi lingvomadaniy xususiyatlarini tahlil qilib, ikki noqardosh tillarda “ona” leksemasining ikki tilda o‘xshash va noo‘xshash xususiyatlarini ochib berishga harakat qildik. Aytish joizki, ko‘p olimlarning lingvomadaniyatshunoslikka qiziqishi uning istiqbolli ekanligidan dalolat berib turibdi. Lingvomadaniyatshunoslik tadqiqotining hammaga ma’qul bo‘lgan ta’rifi tilni madaniyat bilan ajralmas bog‘lanishda o‘rganishdadir. Zero, til va madaniyat, milliy til va milliy madaniyat bir-biri bilan chambarchas bog‘likdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Қодирий А. “Ўтган кунлар”. Қайта нашр. ”Янги аср авлоди”. 2016й. –Б. 456.
2. Ўзбек тилининг изоҳли луғати. 2 томли / 3. М. Маъруфов таҳр. ост.–М.: Русский язык, 1981.
3. Ўзбек тилининг изоҳли луғати. 5 жилдди/А. Мадвалиев таҳр. ост.–Тошкент: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 2006-2008.
4. www.cnrtl.fr. Dictionnaire du centre national des ressources textuelles et lexicales. www.atilf.atilf.fr. Dictionnaire de L’Académie Française.
5. Le Robert, Dictionnaire de la langue française, Paris - 2004. - 981 p.
6. Abdi, M., Umarova, S., Aliqulova, D., Hamida, J., & Bekmuradova, Z. (2021). Reflection of the national vision of the world in phraseological units. *Linguistics and Culture Review*, 5(S2), 1281-1290.
7. Bekmuradova, Z. E., & Mamatov, A. (2022). Etymological and structural study of chiasmus. *Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities*, 12(2), 7-10.

MUNDARIJA		
I SHO‘BA. TARJIMASHUNOSLIKNING DOLZARB MASALALARI		
1.	Zuhriddin ISOMIDDINOV. Bizdagi tarjima muammolari	5
2.	Uzoq JO‘RAQULOV. O‘zbek tarjimachiligi istiqbollari	9
3.	Xurram RAHIMOV. Alisher Navoiyning “Munojot” asari tarixi, tabdili va tarjimalari xususida	14
4.	Олимджон КАСИМОВ, Мартаба СУЛТОНЗОДА. Некоторые лингвистические особенности перевода лексем «Шахнаме» на русский язык	17
5.	Ne‘matilla OTAJONOV. Eiji Mano – boburshunos olim	22
6.	Rukhsana IFTIKHAR. Beautification of Mughal women	26
7.	Наталья ФИЛИМОНОВА. Возможности перевода при работе иностранных учащихся с художественным текстом: начальный этап изучения русского языка	30
8.	Kosimboy MAMUROV, Nargiza TILAKOVA Functional syntax and mystical semantics: correlating syntaxemes with sufi concepts in Alisher Navai’s Uzbek and English ghazals	34
9.	Xayrulla HAMIDOV. Muslimbek Yo‘ldoshevning tarjimonlik mahorati	38
10.	Ирода СИДДИКОВА. К вопросу взаимосвязи психолингвистики и художественного перевода	43
11.	Xayrulla HAMIDOV, Zulfizarxon QORAXO‘JAYEVA. Nafisiyning “Jannatning yarim yo‘lida” asaridagi personaj portretining tarjimada berilishi	46
12.	Абдумажид МАДРАИМОВ, Аскарый МАДРАИМОВ. Вопросы перевода научного наследия Захириддина Мухаммада Бабур и традиция перевода в библиотеке Акбара в XVI веке	51
13.	Supriya BANERJEE, Iroda UMAROVA Reimagining classics: Tagore, translation and the global reader	54
14.	Ziyodaxon TESHABOYEVA. “Boburnoma”da milliy-madaniy xususiyatli til birliklar va ularning inglizcha tarjimalari	58
15.	Zulhumor MIRZAEVA. Politics under the mask of poetics: Chulpon’s translations in the 1920s-1930s	62
16.	Abdumajid MAMADALIYEV. Badiiy matn tarjimasida milliy koloritni ifodalash muammosi	72
17.	Muhammadjon ABDUVALIYEV. Sinxron tarjimashunoslikning zamonaviy masalalari	74
18.	Мұратбек БАҒИЛА, Кәмшат АЙМАҒАМБЕТОВА. Қазақ тілін оқыту әдістемесінің жаңа парадигмалары	80
19.	Shermurod SUBHON. Ijodiy kengashlarda	84

20.	Shermurod SUBHON. Kitobxon oldida mas’uliyat	97
21.	Murtazo SAYDUMAROV, Mahmudaxon SAYDUMAROVA. O‘zbek adabiyotining ilk romani tarjimalarida lingvomadaniy xususiyatlar va semantik o‘zgarishlar	100
22.	Mahmadiyor ASADOV. Tarjima – qiyosiy adabiyotshunoslikning tadqiqot obyekti	107
23.	Toshtemir ALIMOV. Gender as a linguistic and cultural parameter in literary translation	113
24.	Tozagul MATYOQUBOVA. Ilk hasbi hol qasida va uning o‘zbek tarjimoni	116
25.	Dilafruz MUHAMMADIYEVA. “Boburnoma”ning turkcha tarjimasi bilan bog‘liq muammolar	120
26.	Umida TURAeva. Some challenges of translating forensic terminology between English and Uzbek	125
27.	Елена ПАНОВА. Мифопоэтическая традиция и проблемы перевода и функционирования онимов в волшебной повести «Алиса в стране чудес» Л. Кэрролла	128
28.	Gulnoz MAMARASULOVA. Siyosiy matn tarjimasining lingvokulturologik jihatlari	137
29.	Эльнора БАГАВОВА. Эволюция переводческих теорий: от традиционных подходов к современным тенденциям	140
30.	Dilfuza KHUDAIBERDIEVA. Translation studies: traditional and modern approaches	144
31.	Gulnoz MAMARASULOVA, Ruxshona CHO‘LIYEVA. Diplomatik matnlarning tarjimada ifodalanishi	148
32.	Dilshod AMIRQULOV. Tarjimashunoslikda til tipologiyasi asosida komparativ yondashuv	151
33.	Tozagul NASRULLAEVA. Literary translation as interpretation: on the basis of Dreiser’s literary works	154
34.	Мохира ЭШКУВАТОВА, Достонбек АХМАДОВ. Роль лингвострановедческого компонента в обучении переводу	156
35.	Islom TURDIYEV. Ingliz va o‘zbek tillaridagi ayrim ish yuritish terminlarining tarjima talqinidagi muammolari	160
36.	Фотима УМИРЗАКОВА. Проблемы традиционных и современных подходов в немецком переводе	163
37.	Shohsanam BEKMURATOVA. Maqollar tarjimasida tarjimonlarining lingvomadaniy yondashuvlari	166
II SHO‘BA. QIYOSIY TILSHUNOSLIK MASALALARI		
38.	Sayed Mohamed Ahmad KORAYEM. Principles for developing comparative linguistic studies	171
39.	Nedim BAKIRCI. Milli kimlik inʼsasında halk biliminin işlevi	183
40.	Farhad RAHIMI. Beş, bel, bilek, elik/ el ve ilik kelimelerinin etimolojik ve anlamsal bağlantıları	190

41.	Farhad RAHIMI. Nezrali'nin Çağatay türkçesi sözlüğünün yanlıslari üzerine iii	196
42.	Сырга ОРУНБАЕВА, Долон МАЛДЫБАЕВ, Сагынбек ОРУНБАЕВ, Минаим МЫРЗАКМАТОВА, Жумакадыр КАРАМОЛДОЕВ. Горы и их лингвистические особенности: типология высот и культурных различий	215
43.	Saodat MUHAMMEDOVA, Kosimboy MAMUROV. Reforming the Uzbek latin alphabet: balancing phonology and global usability	221
44.	Jamoliddin YOQUBOV. O‘zbek va fransuz tillarida “ona” leksemasi ifodalanishining lingvomadaniy xususiyatlari	223
45.	Valijon VOSITOV. Inkor kategoriyasi lingvistik voqelik sifatida	228
46.	Khushnuda SAMIGOVA. Identifying the semantic component of affectionate form	230
47.	Nargiza DOSBAYEVA. Specific features of intercultural interaction in the course of teaching foreign languages	234
48.	Наргиза РАШИДОВА. Арабские заимствования в узбекском языке	237
49.	Ulugbek KARIMOV. Evolution of the cyborg in 21st-century science fiction	240
50.	Kamola ABDULLOEVA. Diskursiv shaxsning grafik vositalar orqali aks etishi	243
51.	Malohat BADALBAYEVA. The special lexicon of emergency situations in global linguistics	246
52.	Nargiza MIRZALIYEVA. Abdulla Qahhor va Ernest Xeminguey hikoyalari qahramonlarining o‘ziga xos xususiyatlari: badiiy tahlil va qiyosiy yondashuv	250
53.	Azizjon SHARIPOV. Yozma manbalarda Hirotning tarixiy toponimikasiga doir ma’lumotlar: Shohrux Mirzo davri	253
54.	Марина ИСКАКОВА. Тюркоязычный мир от древности	263
55.	Nargiza YUSUPOVA. The impact of artificial intelligence on comparative philology and translation studies	268
56.	Feruzaxon KARIMOVA. Aksiolingvistikada ma’naviy qadriyatlar talqini	272
57.	Zebiniso BEKMURADOVA. O‘zbek va fransuz maqollaridagi xiazmlarning stilistik, semantik va lingvokulturologik tahlili	276
58.	Sabohat QAHHAROVA. Yassaviy hikmatlarining lingvokulturologik tahlili	279
59.	Dildora KENJAYEVA. “Boburnoma”da antroponimlarning etimologik o‘ziga xosligi	283
60.	Gulchexra IBRAGIMOVA. Ingliz tilida abbreviatura va akronimlarning lingvistik tahlili	287
61.	Asror YUSUPOV. Lug‘at maqolasi strukturasi nazariyasining rivojlanishi	289

III SHO‘BA. QIYOSIY ADABIYOTSHUNOSLIK MASALALARI		
62.	Islamjan YAKUBOV. Rudakiy adabiy-estetik qarashlari va lirik qahramon kechinmalari	293
63.	Islamjan YAKUBOV. Tragik konflikt, tragik holat va tragik qahramon	299
64.	Dilnavoz YUSUPOVA, Kemal Yavuz ATAMAN. Uch tazkira qiyosi	308
65.	Gulnoz XALLIEVA, Sitora SHAHOBOVA. “Middlemarch” va “Anna Karenina” asarlarida ayol obrazining o‘rni	316
66.	Bahodir XOLIQOV. Britaniya adabiyoti va o‘zbek mifologiyasida daydi yog‘dularning badiiy xususiyatlari	320
67.	Gulnoz XALLIYEVA, Farangizbonu ADAMOVA. “Jek Raymond” romanida Jek obrazi tahlili	323
68.	Nuriddin ALTINBOYEV. Qiyosiy tahlilda tipologiya va ta’sir fenomeni	326
69.	Gulnoz XALLIYEVA, Iroda ABDULLAYEVA. The nature of satirical characters in the works of Jonathan Swift	330
70.	Mohinur SOTVOLDIYEVA, Gulnoz KHALLIEVA. The poetics and typology of father figures in world literature: a comparative study	333
71.	Xafiza KUCHKAROVA. Badiiy adabiyotda peyzajning o‘rni	336
72.	Dilafro‘z QAHNAROVA. Zamonaviy o‘zbek qissachiligi: xalq an’analari va yangi badiiy shakllar	340
73.	Elmira HAZRATQULOVA. Temuriylar davri adabiy muhitida ustoz-shogird munosabatlari	344
74.	Тоҳир ТУРДИБОЕВ, Нигора ЖЎРАЕВА. Беҳбудий таълимотида ижтимоий-маърифий масалалар	347
75.	Ma’suma OBIDJONOVA. Ingliz va o‘zbek adabiyotida ilmiy fantastikaning narratologik asoslari	351
76.	Эльмира АДильБЕКОВА, Сўлтан САНИЯТ. Türk masallarında hayvan motifleri: geyik motifinin kültürel yansimalari	357
77.	Эльмира АДильБЕКОВА, Сая БЕРІКҚЫЗЫ. Türk-islam kimliginin sembolü olarak Носа Ahmet Yesevi türbesi	368
78.	Эльмира АДильБЕКОВА, Гүлнұр ЕСЕНГЕЛДІ. Karaşaş Ana türbesi ve halk inançlarında kadın Evliya imgesi	375
79.	Дильфуза МАМЕТОВА, Малика ПРИСТАЕВА. Keloğlan ile padişahin kizi masalinin Anadolu, Uygur, Gagavuz varyantlarında kahraman ideali	383
80.	Карлыгаш БОРБАСОВА, Какимжан БИШМАНОВ, Мира БАЛТЫМОВА. Сравнительный анализ текстов Корана, Библии и Торы по проблеме межрелигиозного диалога и укрепления общенационального единства	394
81.	Улжан ТУНГАТОВА, Алуа АЛШЕР. Сравнительный анализ идей толерантности в Коране и Библии	400
82.	Ляззат АЛИЕВА, Möldir NIŞANHAN. Masalların mitolojik mirasi: şamanizm ve islam’in izleri	404

83.	Ынтымакгул НУРМАГОМБЕТОВА. Бейсенбай Кенжебаев зерттеулеріндегі қазақ және түркі әдеби мұраларының тарихи-филологиялық зерделенуі	412
84.	Saltanat YERALIYEVA. The writing of Khoja Akhmet Yasawi’s “Diwani hikmet” in turkic language	420
85.	Yorqinoy ISMONOVA. Bola timsolining roman obrazlari tizimidagi o‘rni	423
86.	Динара САЗАНОВА. “Диуани хикмет” мәтініндегі сопылық терминдердің рухани-философиялық мағынасы	427
87.	Шахноза КАРИМОВА, Жұлдыз МҮСІРКЕП. Akbura Evliya türbesi: türk-islam mimarisi ve halk inanci arasindaki bağ	433
88.	Bahodir ABSAMADOV. Shekspirning “Venetsiya savdogari” asarida komik adolat va axloqiy kinoya	440
89.	Ghalib ZEYAD. The evolution of Uzbek language, literature, and culture: the enduring legacy of Alisher Navai	445
90.	Axror QODIROV. O‘zbek qissachiligida xarakter va kolliziya: Qo‘Chqor Norqobil ijodi misolida XX–XXI asr badiiy talqinlarining evolyutsiyasi	451
91.	Мұратбек БАҒИЛА, Қанзада ЖҰБАНЫШЕВА. Тілді деңгейлік оқыту жүйесінің ғылыми негіздері	457
92.	Sevinchoy YOQUBOVA. G‘oyaviy-badiiy konsepsiya va poetik obrazlar hissiy tonalligi	461
93.	Munira KARIMOVA. The poetics of human and animal characters in Uzbek prose	472
<p>IV SHO‘BA. KOMPARATIVISTIKA VA METODIKA: TIL, ADABIYOT TA‘LIMI TIPOLOGIYASI</p>		
94.	Назаркул ИШЕКЕЕВ, Рима ЗАЙЫРКУЛОВА. Ааламдашуу доорунда медициналык багытта окуп жаткан чет элдик студенттерге «Манас» эпосу жана «Махабхарата» эпосундагы идеяларды салыштыруу менен тарбиялоонун мүмкүнчүлүктөрү	480
95.	Ирина ЯНОВСКАЯ. Формирование риторической компетенции в системе профессиональной подготовки студентов нефилологических специальностей	487
96.	Лариса БАСОВА, Светлана ДРАЧЕВА. Повышение качества обучения русскому языку в странах постсоветского пространства: опыт Тюменского государственного университета	490
97.	Айгул АЙТБЕНБЕТОВА, Нургул ЖОЛДАСОВА. Қазақ тілін оқытудағы цифрлық ресурстар: тиімділігі мен болашағы	494
98.	Muxabbat MATQURBONOVA, Umida YANGIBOYEVA. Ikki tillilik sharoitida o‘zbek tili ta‘limining komparativ tahlili	498
99.	Зулхумар ЖУМАНОВА. Роль алгоритмов в формировании навыков устной и письменной речи студентов	500
100.	Максим ЧИКОВ, Диляра ЗАРИПОВА. Проблемы подготовки специалистов в тройке языков русский-английский-узбекский и пути решения	504
101.	Раъно ИСАМУТДИНОВА. Система упражнений для развития навыков устной речи на занятиях по русскому как иностранному	509